

מכתב לביאליק

כתב: רינת פרימו | איור: אבי עופר

הצעות למורים

מורים יקרים,

איך נראה "הספנתעיר"? לילי לומדת בבית הספר את שירו של חיים נחמן ביאליק "קן ציפור" ומתבקשת לצייר ציור הקשור לשיר. כדי להצליח לצייר את ה"הספנתעיר" המסתורי המופיע בשיר, לילי כותבת מכתב למשורר הלאומי ואפילו מקבלת תשובה! סיפור יצירתי ומשעשע על המפגש התמים בין הילדים למילה הכתובה, תוך העמקת ההיכרות עם חיים נחמן ביאליק ועם יצירתו.

"לא הבין למה"

(משנה, מסכת אבות ב', ה')

שאלת שאלות היא חלק משמעותי בלמידה. המסורת היהודית מעודדת אותנו, ילדים ומבוגרים כאחד, לשאול, ומייחסת לשאלות חשיבות מכרעת בהפנמה.

המתח בין העברת ידע לבין עידוד סקרנות וגילוי עצמי טמון בתפקידנו כמחנכים העובדים עם קבוצת ילדים. יום יום אנו נדרשים לבחור אם "לסטות" מהנושא ולהתייחס לשאלות התלמידים, מתי לאפשר פרשנויות אישיות, כיצד להתייחס לשגיאות – ולעתים אף להודות שאין לנו כל התשובות.

בסיפור מכתב לביאליק לילי אינה מתביישת לשאול מה זה "הספנתעיר". כדאי לעודד ולהקשיב לשאלות של התלמידים, ולא תמיד צריך לתת את התשובה. ננסה ללכת בדרכיה ולשאול ולשאול...

חיים נחמן ביאליק (1873 – 1934)

המשורר והסופר הלאומי חיים נחמן ביאליק עסק בפעילות ספרותית מגוונת: הוא כתב מסות, חיבר סיפורים, כתב שירים לילדים ולמבוגרים, תרגם יצירות קלאסיות לעברית, עיבד וערך אנגדות ועוד. בין יצירותיו: "ספר האגדה" (אותו הוא ערך יחד עם י"ח רבניצקי), "ויהי היום", אוסף "שירים ופזמונות לילדים" ועוד.

במפעל חייו בנה ביאליק גשר בין העברית בת אלפי השנים לבין העברית המתחדשת בארץ ישראל, והשפיע רבות על התרבות היהודית המודרנית. על אף שביאליק ורעייתו לא זכו להיות הורים לילדים, הוא כתב שירים רבים לילדים ונודע בחיבתו הרבה אליהם.

רעיונות לשילוב בכיתה

- אפשר לפתוח את השיעור בכתיבת רצפי מילים על הלוח ולבקש מהתלמידים לנסות להבין מה כתבנו – למשל, בוקרטובילדים, מימוכנלפתוחהדלת, רוצימספרחדש? לאחר שהתלמידים פיצחו את רצפי המילים, נפנה לקרוא את הספר.
- לילי ובני כיתתה לומדים לדקלם שיר בעל-פה. כדאי להציע גם לתלמידים שלכם לנסות וללמוד לדקלם שירים: 'קן ציפור', 'פסי בכינור' ושירים אחרים.

- אפשר לערוך בבית הספר חגיגה של שירי ביאליק, כאשר הילדים מציגים את יצירותיו במגוון דרכים: דקלום, שירה, אמנות ועוד.
- ניתן לבקש מהתלמידים לצייר את השיר 'קן ציפור' ולעטר את הציור בעלים ובזרדים שהילדים יאספו בחצר וידביקו על היצירה.
- ניצן כותבת ללילי: "כל מי שקורא או שומע שיר יכול להחליט בעצמו על מה הוא מספר ואיך נראים הדברים... תחשבי ותחליטי בעצמך איך נראה הספנתעיר". אפשר לפתוח דיון בכיתה ולשאול את התלמידים מה דעתם על התשובה של ניצן? מתי נכון להחליט בעצמנו ומתי יש תשובה אחת נכונה?
- האם התלמידים מכירים את לחני השירים 'קן ציפור' ו'פסי בכינור'? ניתן להאזין לשירים ולשיר ביחד:
קן ציפור, פסי בכינור
- ביתו של חיים נחמן ביאליק נהפך למוזיאון ומוצעים בו סיורים מודרכים לתלמידים. פרטים באתר המוזיאון.

אנו מאחלים לכם קריאה מהנה ושיחה נעימה!